

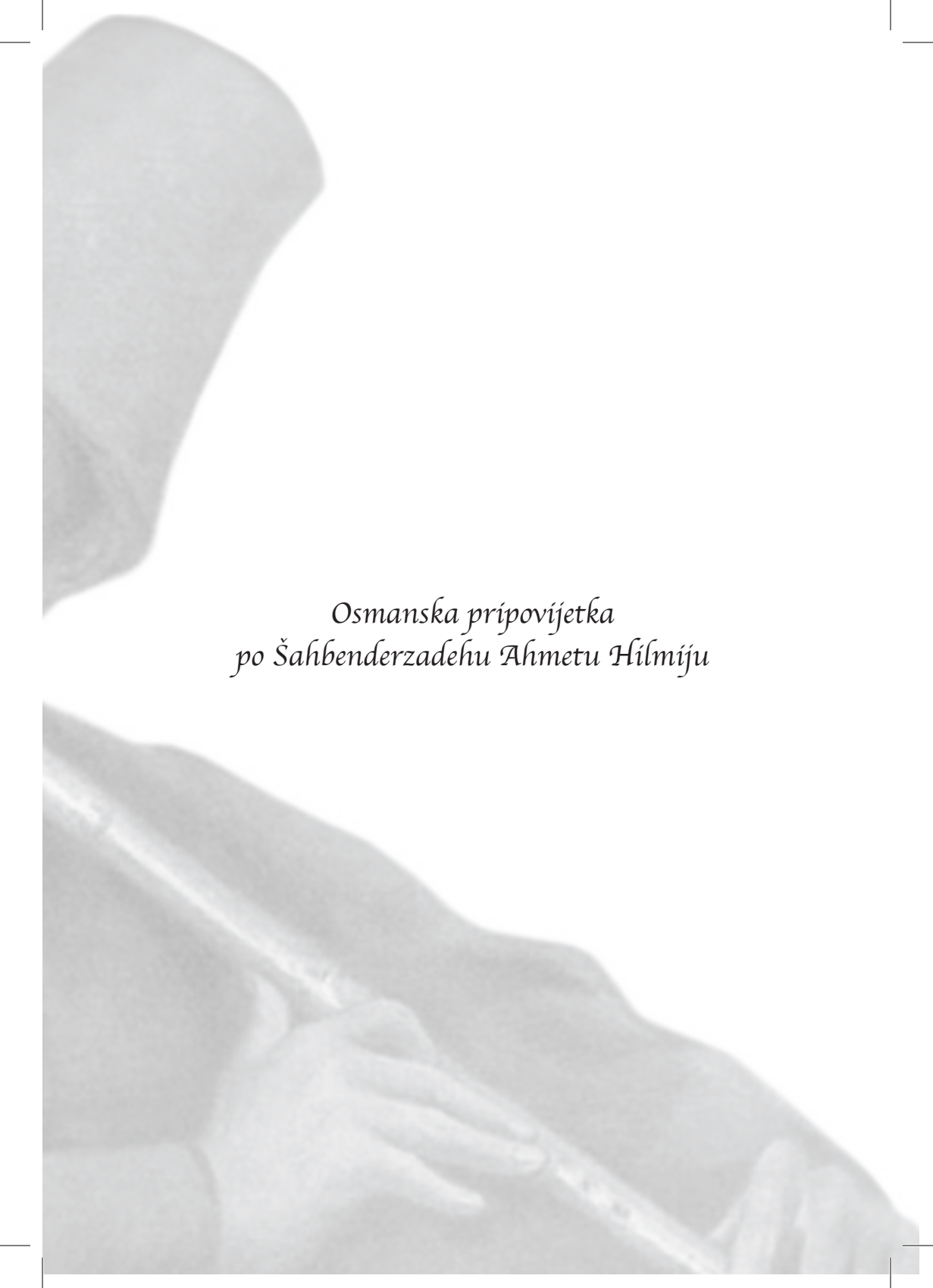
Čarolija derviške flaute

VIZIJE AINALI BABE

Abdullah H. Dornbrach

HARŠA - BREGANA
2021.

*Osmanska pripovijetka
po Šahbenderzadehu Ahmetu Hilmiju*

Sadržaj

<i>Predgovor</i>	9
------------------------	---

PRVI DIO

<i>Susret s Ainali Babom</i>	13
<i>Prvi dan: Vrh nepostojanja</i>	25
<i>Drugi dan: Borba svjetlosti i tame</i>	39
<i>Treći dan: Evolucija – mikro i makro kozmos</i>	59
<i>Četvrti dan: Rajčica – bića o pustolovini znanosti</i>	67
<i>Peti dan: Ptica Anka - putovanje kroz Kozmos</i>	75
<i>Šesti dan: Lijepi zmaj</i>	85
<i>Sedmi dan: Dva oka vide jedno</i>	99
<i>Osmi dan: U potrazi za duhom</i>	107
<i>Deveti dan: Što je duševna sreća?</i>	115

DRUGI DIO

<i>U ludnici Manise</i>	125
<i>Moji prijatelji luđaci</i>	135
<i>Ponovni susret s Ainali Babom – U carstvu mrava</i>	139
<i>Lejla i Madžnun</i>	147
<i>Madžnun bez Lejle</i>	159
<i>Zlatni lanac</i>	167
<i>Oproštaj Ainali Babe od svijeta</i>	177

Predgovor

U „Vizijama Ainali Babe“ šah Abdullah Halis priča priču o inicijaciji, koju je u osmanskoj tradiciji prenio Šahbenderzadeh Ahmet Hilmi pod nazivom ‘Dubine vizija’. Pomoću zvuka flaute derviša Ainali Babe, koji stvara vizije, odveden u prošla vremena i na nepoznata mjesta, Radži doživljava fantastične, bizarne pustolovine dirljive ljepote; iako sve to, na prvi pogled, djeluje daleko, na kraju se ipak prepoznaje kao nešto blisko, izazivajući u isto vrijeme potištenost i sreću. To je upravo cilj ovog djela. Osobnosti i događaji koji se pojavljuju u vizijama, predstavljaju prvobitna stanja i osobine ljudske duše, koja gonjena čežnjama, strahovima i nadom, mora proći kroz takve pustolovine, ukoliko se želi duhovno razviti.

Zbog svega toga je, od davnina, sadržaj ove pripovijetke vrlo dragocjen i smatran svojevrsnom inicijacijom.

Evo što kaže dr. Oruc Guvenc, u Europi poznat kao predstavnik stare orijentalne glazbe i terapije glazbom: „Kada sam, s dvanaest godina, sreo svog prvog sufijskog učitelja, njegovo je prvo pitanje bilo – jesam li pročitao ovu knjigu. Svi kasniji majstori postavljali su mi isto pitanje.“

Čarolija derviške flaute

Bio sam toliko oduševljen tim komadićem zemlje, da bi se preselio ondje, da sam si to mogao priuštiti. Kuće su bile dovoljno udaljene jedna od druge, nalazeći se u golemim vrtovima veličine četiri do pet tisuća kvadratnih metara. Svaki vrt imao je svoj potočić. Na rubu ulice tekli su i širi potoci, a bezbrojne voćke rasle su u voćnjacima. Ova provincija bila je poznata po uzgoju ruža, a ljeti su ružičnjaci bili ispunjeni pjesmom slavuja. Ukratko, za mene je ova provincija predstavljala jedan od zemaljskih rajeva.

Kada smo stigli ondje, na željezničkoj stanici nas je dočekaio jedan prijatelj, kod kojega smo često gostovali. Noć smo proveli u njegovoj kući i u ranu zoru smo krenuli prema mjestu zvanom Izvor Subaši, koji je bio cilj našeg izleta.

Kao savršena dražesna melodija, do naših ušiju dopiralo je bućkanje izvorske vode, koja se skupljala u prirodnom koritu, tekući dalje po brojnim kanalima. Izabrali smo najljepše mjesto; ali nismo bili prvi, dvoje ljudi je prije nas već stiglo i smjestilo se ovdje. 'Dva luđaka', 'dva prosjaka', 'dvije pijanice', 'dva derviša'... to smo pomislili o njima kada smo ih ugledali. U svojoj otrcanoj odjeći, ta dva čovjeka su izgledala kao da u sebi objedinjuju sve te osobine.

I mi smo se također smjestili. Oni uopće nisu obraćali pažnju na nas, a možda su bili udubljeni u svoj razgovor.

Kao da smo nevidljivi, nisu se obazirali na nas. Jedan naš prijatelj ih je pozdravio s 'as – salam alaykum'; kao da je pozdravio vjetar. Svaki od prijatelja se počeo baviti nečime, netko je pripremao hranu, netko je pripremio piće...

Sjedio sam pored boce, imajući u planu zamagliti svoj mozak. Igrom slučaja sjeo sam blizu ona dva prosjaka. Oni su bili još uvi-

jek udubljeni u svoj razgovor, ne dopuštajući mom prisustvu da ih omete, tako da sam mogao prisluškovati.

Stariji od njih – imao je oko pedeset godina, vodio je razgovor, dok je mlađi slušao, povremeno prekidajući svog prijatelja nekim pitanjem.

Iz sadržaja razgovora zaključio sam da se radilo o dva luđaka. Te posebne luđake su nazivali medjzub².

Začuđujuće u cijeloj priči bilo je to, što su ta dva odrpanca pričala o stvarima koje su me oduvijek zanimale. Stariji je rekao mlađem luđaku: „Sve što postoji na ovom svijetu pod mojom je nadležnošću. Da ja nisam, ništa ne bi postojalo. Ja sam ‘sve’. ‘Ništa’ i ‘sve’ su jedno te isto. Razdvajanje te dvije stvari je davanje istoj stvari dva različita imena...“

Daljnji tijek razgovora se može pretpostaviti. Nisam se mogao prestati čuditi. U stvari, nesvjesno sam se umiješao u razgovor. „Čudno, može li biti i ne biti, biti isto? Na primjer, sada jesam, sutra više neću postojati. Zar ne postoji razlika između ta dva stanja?“

Luđak se okrenuo prema meni i počeo se glasno smijati!

„Tako, tako“, reče: „ti znači jesi, ha! Da li zaista postojiš?“

To toliko bitno pitanje sam sebi često znao postaviti. Možda se tako duboka i bitna pitanja mogu ismijavati, ali ja za to nisam bio raspoložen.

Jer, ako sam stvaran, zašto ne bih nestao u nepostojanju? Ako nestanem u nepostojanju, hoće li moja duša biti vječna? To je bila točka kada se pojavio zmaj sumnje – hoće li moja duša biti vječna? Što je duša? Je li ona sjedište opažanja? Posjeduje li ona svijest o svom identitetu? Ako je posjeduje, u koje stanje ona prelazi kada napusti ovo tijelo? Pregršt pitanja bez odgovora...

2. Luđak opijen Bogom.

Čarolija derviške flaute

„Ahmet Radži.“

„Znači, Ahmet Radži?“ nastavio je smiješeći se: „Ti si, prijatelju moj, prihvatio ime čovječanstva! Ljudski rod je toliko nesposoban, slab i ovisi o pomoći, da provodi svoj život u molitvi i prošnji. Radži – onaj koji moli – znači čovjek.“*

*Radži znači i ‘onaj koji se vraća’, ‘onaj koji se okreće prema natrag’, ali i ‘onaj koji moli’.

Te mudre riječi još su me više zbunjivale. Pitao sam ga: „Kako se ti zoveš?“

„Ja imam mnogo imena. Svugdje se zovem drugačije i imam različite karakteristike. Ovdje me nazivaju, zbog velikog broja ogledala na mojoj odjeći, Ainali Dede. Ako želiš, možeš me zvati Ainali Baba⁵.“

Nakon što sam malo razmislio, nisam se mogao suzdržati, a da ne pitam: „Moj dragi prijatelju, očigledno je da si zreo čovjek koji zna mnogo toga, ali zašto se kriješ iza te čudne odjeće? Ne shvaćam zašto se kriješ iza odjeće luđaka.“

„Ali to je barem jednostavno za razumjeti.“ Čim je skuhao kavu i natočio ju u šalice, nastavio je: „Svatko voli neki nakit ili ukras. Svi troše gomile novca na izradu najrazličitijih stvari. Ja se radujem ovakvoj odjeći.“

Taj odgovor je moj razum smatrao dijelom zadovoljavajućim, a dijelom ne. Kada sam razmislio o tome, taj odgovor mi nije bio zadovoljavajuć i odmah sam mu prenio svoje misli. On mi na to kaže: „Tako, znači misliš da su moja izlaganja nedovoljna, ali to nije istina. Za tebe je normalno da čovjek u mojim godinama oko vrata ima kravatu i odijelo, kupljeno za petnaest ili dvadeset lira⁶. Zašto bi, u tom slučaju, bilo neshvatljivo to što na svojoj kapi

5. Dede i Baba: oznaka ranga u hijerarhiji sufija; na turskom ayna znači ogledalo.

6. Turska valuta.

Prvi dan: Vrh nepostojanja

Kada smo popili kavu, Ainali Baba je izvadio ney i počeo tiho i melodično svirati. Mir groblja i melankolična melodija flaute ispunili su me čudnovatim osjećajem radosti.

Dok me ta čudna melodija obuzimala, iz mojih ustiju mogli su se čuti uzdasi tuge i radosti. Bez sumnje, i kava je djelomično doprinijela nastajanju mojih čudesnih osjećaja.

Primijetio sam čudne unutarnje promjene. Veliki teret, kojeg sam do tada nosio, najednom je nestao i osjetio sam do tada nepoznato olakšanje. Nakon što je Ainali Baba na neyu dovršio taksim⁸, počeo je pjevati melodičnim glasom. Zatim je ponovno počeo svirati. Recitirao je sljedeću gazelu⁹:

*„O dušo, neka ti je primjer
ovaj prolazan svijet.
Oslobodi se nepažnje – meydan¹⁰
nije prazan.*

8. Improvizirana melodija.

9. Forma pjesme.

10. Kod sufija je to prostorija u kojoj se održava dikr (sjećanje na Boga).

„U Indiji smo i idemo na Vrh nepostojanja“, reče on.

Štjeli smo koračajući dalje, sve dok se nakon nekog vremena ispred nas nije pojavila velika planina. Dosezala je skroz do oblaka. Uskoro smo došli do podnožja planine, gdje se pored jednog potočića srebrnkastog sjaja, nalazila kućica od sijena. Moj suputnik mi reče da odem do te kućice. Otišao sam do nje, ušao sam unutra i sreo sam jednog mladića.

„Što hoćeš?“, upita me on.

Nisam znao što želim. Tada moj suputnik reče: „Doveo sam ga da posjeti Vrh nepostojanja, molim te, pokaži mu put.“

Mladić me pogledao zadovoljnim pogledom, uzeo me za ruku i rekao: „Dođi.“

Sjedili smo pod sjenom nekog drveta, a on reče: „Vrh nepostojanja može savladati jedan čovjek na njih tisuću, možda čak i na njih sto tisuća. Tko se želi uspeti na njega, mora ovladati vlastitim sebstvom. Tko u srcu nosi barem jednu želju, neće uspjeti. Ondje mogu stići samo živi mrtvaci. Osjećaš li u sebi takvu snagu?“

Rekao sam mu da sam ja nesposoban i nestrpljiv čovjek s dobrim namjerama. „Na žalost“, reče on, „većina ljudi je takva. Hajdemo pokušati, možda uspijemo.“

Ponovno me primio za ruku i odveo do kućice od sijena.

„Ovdje ćeš prenoćiti. Sutra krećemo s usponom u ranu zoru. Hajdemo malo popričati da nam vrijeme brže prođe.“ Dakle, pitao me kako se zovem. „Radži“, odgovorih mu.

U meni se probudilo veliko poštovanje prema ovom čovjeku i tek uz veliki napor, usudio sam se pitati ga za njegovo ime.

„Gautama Sakya Muni Buddha“, odgovori on. Nalazio sam se u prisustvu Buddhe, jednog od najvećih ljudi, koliko sam poznavao povijest i nekoliko dragocjenih knjiga koje sam pročitao.

Čarolija derviške flaute

se glasno smijala – njen smijeh bio je sličan kriku sove – njena isturena brada u obliku polumjeseca i njen iskrivljeni, orlovski nos gotovo su se dodirivali. Svaki puta kada bi se razdvojile te dvije kuke, otvarala bi se njena usta koja su ličila na močvaru i otkrili bi se dugački, žuti zubi.

Dok sam se pokušavao osloboditi, vještica je nastavila pojačavati stisak svojih ruku, onemogućujući mi da pobjegnem, vičući: „Nezahvalniče, zar si zaboravio da si trenutak prije ležao pod mojim nogama? Zar si zaboravio ljubavne radosti koje sam ti dala da okusiš? Samo trenutak, ponovno ću zauzeti onaj lik.“

Napokon sam se uspio osloboditi njenog zagrljaja. Trg na kojem se nalazila palača, postao je smetlište i svaka od hurija, koja je do maloprije djelovala nevjerojatno prekrasno, pretvorila se u staru vješticu. Sve su me počele progoniti. Od silnog straha da me ne uhvate, potrčao sam kao srna.

Konačno, kada sam bio potpuno iscrpljen od umora, vještice su odustale od potjere.

Probudio sam se kao iz sna i počeo primjećivati svoju okolinu. Umjesto smaragdno zelenih livada, ugledao sam bodljikavo grmlje, umjesto slavuja vidio sam vrane i sove, a od zlatnog pijeska ostalo je crno kamenje. Buddha se ponovno pojavio u mom sjećanju, on me čekao pored vratiju. Ali nisam mogao vidjeti ni vrata ni Buddhu. Teškim korakom spuštao sam se niz planinu, sve dok nisam došao do jednog platoa.

Tamo su moje oči ugledale jedan svečani skup: na istočnoj strani tog mjesta bilo je postavljeno zlatno prijestolje, na kojem je sjedio Buddha. Na glavi je nosio zlatnu krunu, nosio je skupocjenu odjeću, a u ruci je držao štap ukrašen draguljima. Bio je okružen

Drugi dan: Borba svjetlosti i tame

O svjetlosti, pretvori tamu u svoju svjetlost.

— Zaratustra

Napustio sam groblje i otišao kući. Moja majka bila je vrlo začuđena kada me vidjela, jer sam inače svakog dana dolazio kući pijan tek u ranu zoru. Nakon što sam je uvjerio da nisam bolestan, ostavila me na miru, a ja sam proveo vrijeme razmišljajući o svojim vizijama. Prilično sam rano zaspao i odmah sljedećeg jutra otišao na tržnicu. Kupio sam nekoliko tanjura, jednu bakrenu zdjelu, žličice, posudu za ugljen i druge stvari za domaćinstvo. Zatim sam nabavio i putar, rižu, kavu i druge životne namirnice.

Požurio sam na groblje. Ainali baba je sjedio ispred svoje kućice. Prihvatio je poklone i odmah počeo kuhati kavu. Nakon kratkog razgovora, malo smo se odmorili, a zatim ponovno popili kavu.

On je uzeo svoju flautu i počeo, kao i prethodnog dana, svirati na njoj, pjevajući svojim lijepim glasom:

Čarolija derviške flaute

Nakon nekog vremena, melodija flaute postala je tiha, nježna žalopojka i ja sam ponovno ušao u čudnovato stanje unutarne istine.

Ponovno sam počeo primjećivati jedan drugi svijet: nalazio sam se u kući, usred grada Balkha¹⁴.

Čim sam ustao, jedna žena je ušla u prostoriju; bila je to moja supruga. Pričala je sa mnom na nekom čudnom jeziku, mješavini perzijskog i sanskrta. Za divno čudo, ja sam savršeno govorio tim jezikom. Bio sam čovjek s dvije osobnosti, bio sam svoj, ali istovremeno i netko tko je živio prije dvije tisuće godina u Perziji.

Moja žena reče: „Kasnite, obucite se konačno, tako da na vrijeme stignete na slavlje.“

Nakon što sam prije toga vrlo obilno jeo, obukao sam se. Odjeća mi se sastojala od tkanine koja se omotavala oko tijela, koja je bila ukrašena resama na rubovima, a oko struka povezana pojasom. Na glavi sam nosio kapu čudnog oblika.

Izašao sam na ulicu. Velika gomila uzbuđenih ljudi žurno se kretala ulicama. Pridružio sam im se i, nakon što smo prošli mnoge ulice i vrtove, stigli smo do jednog velikog trga.

Na njemu je bilo okupljeno na tisuće, stotine tisuća ljudi. Na sredini trga nalazio se šator. Budući da nisam znao zašto sam ovdje i što se ovdje događalo, pitao sam čovjeka pored sebe.

„Danas počinje Svetkovina radosti koja traje 40 dana. Sad će glasnici svakog ponaosob pozvati na ispit i svatko će stati pred Zaratustru. Samo onome tko poznaje riječ istine, bit će dozvoljeno gledati istinu i on će na čelu dobiti rajski pečat. Međutim, onaj koji ne bude ništa znao, neće sudjelovati u gledanju i bit će mu na čelo otisnut znak obaveznog pročišćavanja. Tko zatim bude činio dobra

14. Grad u Afganistanu.

Treći dan: Evolucija - mikro i makro kozmos

*O Ti Tvorče, koji
postojiš vječno, koji si sve stvorio u
svoje vrijeme i na svoj način. Ništa prije Tebe
nije postojalo i ništa nakon vremena neće
postojati osim Tebe. O Gospode, koji se
skrivaš od ljudi, iako si im toliko blizu.
Prihvati moju molitvu, kao što si
prihvatio molitvu Tvog
sluge Zaharije.
— Šibli²³*

I danas sam, kao i prethodna dva dana, uz glazbu neya pao u trans. Vidio sam sebe kao dvanaestogodišnjeg dječaka. Živjeli smo u jednom velikom gradu i naša kuća se nalazila u jednoj predivnoj ulici. Izgledala je poput male palače.

23. Poznati sufijfski majstor iz 12. stoljeća.

Peti dan: Ptica Anka – putovanje kroz Kozmos

*Alah, nema Boga osim njega živoga,
iz sebe samog postojećeg
i onoga koji održava Kozmos.
Ne obuzima ga niti pospanost,
niti san. Postojanje jest,
kako na nebesima,
tako i na zemlji.
— SURA 2:256*

Danas je nebo bilo malo oblačno, a vrijeme prohladno, ali ugodno. Ainali je od nekoga dobio zdjelu s alvom od griza. Došao sam kod njega prilično rano i ležao sam ispružen pred kućicom. Kao i prethodnih dana, i danas sam dospio u čudnovato stanje unutarnjeg gledanja.

Vidio sam sebe kao mujezina džamije Aja Sofija. Pogledao sam svoj džepni sat i zaključio da je došlo vrijeme za jutarnji adhan.

Popeo sam se na minaret, međutim već nakon prvog 'Allahu akbar' jedna ogromna ptica približila se terasi na kojoj sam stajao. Čim je stigla do mene, zgrabila me svojim kandžama, stavila me na svoja leđa i odletjela visoko u nebo.

Nakon što se strah u meni stišao, usudio sam se pogledati oko sebe: zlatne sunčeve zrake počele su obavijati zemlju svjetlošću. Pogledao sam prema dolje i ponovno se uplašio, bili smo toliko visoko da sam jedva mogao vidjeti vrh minareta. Leđa ptice bila su toliko velika i ravna, poput prostrane sobe, sve što je čovjeku potrebno i neophodno za život nalazilo se u posudama sličnim ormarima.

Začudo sam uzviknuo: „O Bože, što je ovo? Kakva je ovo ptica i gdje me vodi?“

Ptica koja je čula moj uzvik, okrenula je glavu prema meni i rekla: „Ja sam čuvena ptica Anka³³. Nemoj se bojati, neće ti se dogoditi ništa loše. Ja sam kraljica svoje vrste. Mene slijedi oko pedesetak ptica, sa svime što je neophodno za život, stoga se nećeš morati ničega odreći.“

Odgovorih: „Dobro! Ali gdje me vodiš? Zašto si me otela?“

„Učinila sam nekome uslugu. Dao mi je zadatak da ti pokažem razine kozmosa.“

Morao sam se prepustiti svojoj sudbini. Leđa ptice bila su mekana i bilo mi je toplo, nisam imao razloga za strah. Odspavao sam malo. Kada sam se probudio, osjetio sam glad. Otvorio sam jedan od ormara s hranom i pojeo sam nekoliko izvrsnih engleskih keksića. Zatim sam popio malo vode i zapalio cigaretu. Htio sam popiti kavu, a budući da je ptica mogla čitati misli, okrenula je glavu i rekla: „U jednom od ormara ćeš pronaći kavu, čaj i sve ostalo.“

33. Mitska ptica (Feniks).

Šesti dan: Lijepi zmaj

*Otkrivenje o Njemu
koji je stvorio zemlju i
visoka nebesa.*

— SURA 20:5

Bio sam sin jednog indijskog kralja i imao sam osamnaest godina. Jednog dana se u cijelom gradu pojavila tako neopisiva buka i cijeli je narod bio uzbuđen. U palači je također vladalo veliko uzbuđenje. Otišao sam do Lalame, našeg najpoznatijeg filozofa, koji je stanovao s nama u plači, kako bih ga pitao za razlog opće ushićenosti.

Objasnio mi je: „Moj prinče! Već dugo vremena našu zemlju posjećuje zmaj. Taj zmaj ima sedam glava, sedamdeset nogu, njegova koža je čvršća od najtvrđeg oklopa i nijedno ga oružje ne može ozlijediti. Bljuje vatru i govori svim jezicima. Vidiš li sada o kakvom je strašnom demonu riječ?

Svakih sedam godina dolazi kod nas s pitanjem: gdje putuje ova karavana? Ali to pitanje nitko ne razumije. Na koju karavanu

Sedmi dan: Dva oka vide jedno

*Nauk je samo
jedna točka, neznalice
su ga razmnožile.*

— Hazrad Ali

Danas je Ainali Baba bio poprilično opušten. Bio je toliko opušten, a kako bi to pokazao cijelom svijetu, pričvrstio je za svoju kapu još veći komad ogledala, a na svoj kaftan je zakačio dva velika žuta komada pleha od jedne kante. Poštovanje koje sam kao murid³⁸ imao za svog šaha³⁹ Ainali Babu, bilo je toliko veliko da ga nikakav komad pleha nije mogao umanjiti. Da, mogao je na svoj kaftan prišiti cijelu kantu, to nimalo ne bi utjecalo na moju ljubav i poštovanje. Pitao sam ga za razlog njegove opuštenosti.

„Pa ti poznaješ našeg hadži-Mollu“, reče on, „njegova mačka donijela je na svijet mladunče. Snježno bijela, vrlo draga životinja.“

38. Učenik na stazi sufija, iskušenik.

39. Sufijski majstor.